

บทที่ 4

ข้อมูลอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

อำเภอแม่สอด ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดตาก มีพื้นที่ประมาณ 1,986.116 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,241,322.5 ไร่ ใหญ่เป็นลำดับที่ 3 ของจังหวัดตาก รองจากอำเภออุ้มผาง และอำเภอสามเงา ได้รับการจัดตั้งเป็นอำเภอตั้งแต่ พ.ศ. 2441 ตัวอำเภออยู่ในที่ราบระหว่างภูเขา ระหว่างเทือกเขาดนนรงค์ชัยทิวเขาในฝั่งประเทศไทย อีกส่วนหนึ่งเป็นทิวเขาฝั่งประเทศพม่า อยู่ห่างจากอำเภอเมืองตาก 86 กิโลเมตร ประชากรมีทั้งชาวเขาและคนที่อพยพจากอำเภอเมืองตากเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ รวมทั้งชาวพม่าที่มีภรรยาและบุตรเป็นคนไทยด้วย จังหวัดตากมีอำเภอที่เป็นเขตชายแดน 5 อำเภอ คือ อำเภอแม่สอด แม่ระมาด ท่าสองยาง พบพระ และอำเภออุ้มผาง

อำเภอแม่สอด ได้ถูกเสนอชื่อเพื่อยกฐานะขึ้นเป็นจังหวัดแม่สอดพร้อมกับสี่อำเภอข้างเคียง เป็นแนวคิดในการรวม 5 อำเภอชายแดนฝั่งตะวันตกของ จังหวัดตาก ประกอบด้วย อำเภอแม่สอด อำเภออุ้มผาง อำเภอแม่ระมาด อำเภอท่าสองยาง และอำเภอพบพระ เนื่องจากมีสภาพภูมิประเทศเป็นป่าเขา ยากต่อการดูแลของเจ้าหน้าที่ระดับสูง ดังนั้นจึงได้มีความพยายามที่จะผลักดันให้ 5 อำเภอชายแดน เป็นจังหวัดแม่สอด ตั้งแต่ปี 2547 แต่ไม่ผ่านเกณฑ์เนื่องจากจำนวนประชากรไม่ถึงจำนวนที่กำหนด และความเจริญของตำบลโดยรอบ

อาณาเขตติดต่อ

อำเภอแม่สอดมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่าตลอดแนวชายแดนด้านตะวันตก โดยมีแม่น้ำเมยเป็นพรมแดนกั้น มีระยะทางยาวประมาณ 390 กิโลเมตร ถ้าวรวมตลอดแนวชายแดนแล้วจะมีระยะทางยาว 580 กิโลเมตร ติดต่อกับอำเภออื่นในประเทศไทย 3 อำเภอ และ 1 รัฐในประเทศพม่า ดังนี้

- ทิศเหนือ มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก
- ทิศใต้ มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอพบพระ จังหวัดตาก
- ทิศตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก โดยมีเทือกเขาดนนรงค์ชัยเป็นแนวกั้นเขต
- ทิศตะวันตก มีอาณาเขตติดต่อกับรัฐกะเหรี่ยง สหภาพพม่า โดยมีแม่น้ำเมยเป็นแนวกั้นพรมแดน

ลักษณะภูมิประเทศ

อำเภอแม่สอดมีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงชันซับซ้อนสลับกับหุบเขาแคบ ๆ ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอเป็นที่ราบประมาณร้อยละ 20 ของพื้นที่อำเภอ และประมาณร้อยละ 80 ของพื้นที่ปกครองไปด้วยป่าโปร่ง ป่าดงดิบ และป่าสน ภูเขาบริเวณนี้เป็นส่วนหนึ่งของทิวเขาถนนธงชัยที่ต่อลงมาจากทางตอนใต้ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดเชียงใหม่ ทอดผ่านจังหวัดตากและอำเภอแม่สอด ลงไปจนเชื่อมต่อกับทิวเขาตะนาวศรี จังหวัดกาญจนบุรี พื้นที่ลาดเอียงลงไปทางทิศตะวันตกลงสู่แม่น้ำเมยซึ่งกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่า

สภาพพื้นที่โดยทั่วไป อำเภอแม่สอด ตั้งอยู่ในภาคเหนือก่อนไปทางตะวันตกของประเทศไทย ประกอบด้วยป่าไม้และเทือกเขาสูง มีพื้นที่ราบสำหรับการเกษตรน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทิวเขาถนนธงชัยสูงชันซับซ้อนเป็นดั่งแบ่งพื้นที่ออกเป็นฝั่งตากตะวันออก คือ อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา และอำเภอวังเจ้า ส่วนฝั่งตากตะวันตก คือ อำเภอแม่สอด อำเภอแม่ระมาด อำเภอพบพระ อำเภอท่าสองยาง อำเภออุ้มผาง ส่วนที่เป็นที่ราบต่ำถึงเป็นลอนลาดครอบคลุมเนื้อที่ร้อยละ 16 ของจังหวัด บริเวณที่เป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนชันครอบคลุมเนื้อที่ร้อยละ 10.5 ของจังหวัด พื้นที่ที่เหลือเป็นเนินเขาเตี้ยไปจนถึงภูเขาสูง มีพื้นที่การเกษตร 346,116 ไร่ พื้นที่ป่าไม้ 1,390,494 ไร่ และพื้นที่อยู่อาศัย 27,6701 ไร่

อำเภอแม่สอดเป็น 1 ใน 9 อำเภอที่อยู่ในเขตการปกครองของจังหวัดตาก เป็นหน่วยการบริหารราชการการปกครองส่วนภูมิภาคที่มีฐานะเป็นอำเภอที่ได้รับการจัดตั้งมายาวนาน ซึ่งมีอายุ 111 ปี ในปี พ.ศ. 2551 แบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 10 ตำบล 88 หมู่บ้าน อำเภอแม่สอดแบ่งเขตการปกครองระดับท้องที่ในระดับตำบลออกเป็น 10 ตำบล ประกอบด้วย

1. ตำบลแม่สอด	6. ตำบลท่าสายลวด
2. ตำบลแม่กุ	7. ตำบลแม่ปะ
3. ตำบลพะวอ	8. ตำบลมหาวัน
4. ตำบลแม่ตาว	9. ตำบลด่านแม่ละเมา
5. ตำบลแม่กาษา	10. ตำบลพระธาตุผาแดง

แม่สอดเป็นอำเภอที่มีการค้าระหว่างประเทศไทยกับพม่า เนื่องจากเป็นอำเภอที่อยู่ติดชายแดน และเป็นที่ตั้งจุดผ่านแดนถาวรด่านพรมแดนแม่สอด เชื่อมโยงเมืองเมียวดี รัฐกะเหรี่ยงประเทศพม่า ตามผังประเทศไทย พ.ศ. 2600 อำเภอแม่สอดได้ถูกสนับสนุนให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษตามหนึ่งในแนวทางของระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก โดยเป็นศูนย์กลางการค้าที่ติดต่อกับเมืองเมียวดีในประเทศพม่า

สถาบันการเงิน

สถาบันการเงินในอำเภอแม่สอด ประกอบด้วยธนาคารพาณิชย์ จำนวน 7 ธนาคาร ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา และสถาบันการเงินเฉพาะกิจจำนวน 3 แห่งคือ ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)

สภาพการค้า

มูลค่าการค้าไทยกับพม่าผ่านด่านแม่สอดมีมูลค่าสูงกว่า 25,000 ล้านบาทต่อปี ผ่านกระบวนการขนส่งลำเลียงแบบดั้งเดิมที่ทั้งใช้คนขนข้าม เรือเล็ก หรือแม้แต่ยางในรถยนต์ขนาดใหญ่ที่เพียงแค่นำไปกระดานพาดทับ ก็สามารถบรรทุกของถ่อข้ามน้ำเมยได้ แทบจะไม่ต้องพึ่งพิงเทคโนโลยีใดๆ เข้ามาช่วย โดยบริเวณ 2 ฟังแม่น้ำเมยทั้งทางด้านเหนือ-ใต้ สะพานมิตรภาพไทย-พม่าฯ ตั้งแต่เวลา 06.00-18.00 น. ของทุกวัน จะมีกรรมกรชาวพม่า ทำหน้าที่คอยแบกและขนสินค้าจากฝั่งไทยลงเรือไปพม่า หรือจากพม่าลงเรือข้ามมาส่งให้กับผู้ซื้อในฝั่งไทยต่อเนื่องไม่มีหยุด รวมถึงบางครั้งหลัง 18.00 น.ไปแล้ว ก็อาจจะมียกยัดพมคอยขนสินค้าข้ามฝั่งเกิดขึ้นได้เช่นกัน

ช่องทางการค้า

1. จุดผ่านแดนถาวร แม่สอด-เมียวดีตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งประกาศเป็นจุดผ่านแดนถาวรเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2540 โดยเปิดทำการค้าตั้งแต่เวลา 06.30-18.30 น. ทุกวัน มีสะพานมิตรภาพไทย-พม่า เป็นสะพานข้ามแม่น้ำเมย ตั้งอยู่ที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ใกล้บริเวณชายแดนไทย-พม่า เพื่อเชื่อมเมืองเมียวดีของพม่ากับอำเภอแม่สอด วัตถุประสงค์หลักในการสร้างสะพานคือ เพื่อสร้างสัมพันธไมตรีอันดีของประชาชนไทยกับพม่า เสริมสร้างเศรษฐกิจและการค้าขายบริเวณชายแดนของสองประเทศและเพื่อตอบสนองนโยบายขององค์การสหประชาชาติที่มุ่งหวังเชื่อมโยงเส้นทางส่วนที่ยังขาดอยู่ทางตอนใต้ของทางหลวง

2. คลังสินค้าชั่วคราว เป็นคลังสินค้าอนุมัติเฉพาะคราว ตามมาตรา 5 ทวิ พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2480 เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้นำเข้า-ส่งออกสินค้า เป็นการส่งเสริมการส่งออก เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถทำพิธีการทางศุลกากรและเสียภาษีได้ถูกต้องสามารถนำรายได้เข้าประเทศตลอดจนเป็นการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลโดยไม่ให้กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ช่องทางดังกล่าวจึงเป็นช่องทางหนึ่งในการนำเข้าและส่งออกสินค้านี้ระหว่างอำเภอแม่สอดและจังหวัดเมียวดี สหภาพพม่า ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่บริเวณแม่น้ำเมย เดิมเรียกว่า ท่าข้ามธรรมชาติ หรือท่าข้ามส่งสินค้า ผู้ประกอบการเจ้าของคลังสินค้าจะต้องขออนุญาตจากด่านศุลกากร

โดยจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายของกรมศุลกากรที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดระเบียบภายในที่ทำการ ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากยิ่งขึ้น มีการสร้างอาคารคลังสินค้า มีสถานที่ทำการของเจ้าหน้าที่จัดบริเวณที่ทำการให้ชัดเจน (มีรั้วกั้นที่มีคิซิด) เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อจะทำการนำเข้า-ส่งออก เป็นระเบียบเรียบร้อยและสะดวกมากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันคลังสินค้าชั่วคราวที่เปิดดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของด่านศุลกากรแม่สอด มีทั้งสิ้น จำนวน 22 คลัง ดังนี้

ตารางที่ 4.1 รายละเอียดคลังสินค้าชั่วคราวที่ได้รับอนุญาตจากด่านศุลกากรแม่สอด

ที่	ชื่อคลังสินค้า	ชื่อเจ้าของ	ที่ตั้ง
1	คลังสินค้าที่ 1	นายสารวย ป่าตาล	203 หมู่ 6 ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด จ.ตาก
2	คลังสินค้าที่ 2	นายเสียง ปรีโยธร	195 หมู่ 6 ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด จ.ตาก
3	คลังสินค้าที่ 3	นายสุพจน์ ทิพยพงษ์พัชร	หมู่ 6 ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด จ.ตาก
4	คลังสินค้าที่ 4	นายใจมา เขื่อนเป็ก	96 หมู่ 6 ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด จ.ตาก
5	คลังสินค้าที่ 5	นายเทวฤทธิ์ ปันแก้ว	173 หมู่ 6 ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด จ.ตาก
6	คลังสินค้าที่ 6	หจก.นครสวรรค์ เค.วี.เอฟ.	หมู่ 6 ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด จ.ตาก
7	คลังสินค้าที่ 7	นายประพันธ์ นะเสื่อ	33 หมู่ 3 ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด จ.ตาก
8	คลังสินค้าที่ 8	นายสุวิชัย เฮงโม	หมู่ 3 ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด จ.ตาก
9	คลังสินค้าที่ 9	น.ส.ปภาวดี เต็มใจเจริญ	250 หมู่ 3 ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด จ.ตาก
10	คลังสินค้าที่ 10	นายสรรพสิริ อรชัยพันธุ์ลาภ	192 หมู่ 3 ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด จ.ตาก
11	คลังสินค้าที่ 11	น.ส ทิพาพร บุญสิตากุล	73 หมู่ 3 ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด จ.ตาก
12	คลังสินค้าที่ 12	นายเจริญ สีเทียน	169 หมู่ 3 ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด จ.ตาก
13	คลังสินค้าที่ 13	นางสง่า ไบยา	233 หมู่ 3 ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด จ.ตาก
14	คลังสินค้าที่ 14	นางขมดุงกิจ เอื้ออารยะมนตรี	240 หมู่ 3 ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด จ.ตาก
15	คลังสินค้าที่ 15	นายสมยศ ตาสะหลี	461 ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด จ.ตาก
16	คลังสินค้าที่ 16	นายธนากร สุขโต	บ้านวังผา ต.แม่จะเรา อ.แม่ระมาด จ.ตาก
17	คลังสินค้าที่ 17	บจก.ดี.ที.เฮมส์ เทคคิง	บ้านวังผา ต.แม่จะเรา อ.แม่ระมาด จ.ตาก
18	คลังสินค้าที่ 18	นายสุรัชย์ เสรีศีเลิศ	บ้านวังผา ต.แม่จะเรา อ.แม่ระมาด จ.ตาก
19	คลังสินค้าที่ 19	นายสุนทร ศรีบุญมา	บ้านวังผา ต.แม่จะเรา อ.แม่ระมาด จ.ตาก
20	คลังสินค้าที่ 20	นางอุบล แก้วกันยา	หมู่ 3 ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด จ.ตาก

ตารางที่ 4.1 รายละเอียดคลังสินค้าชั่วคราวที่ได้รับอนุญาตจากด่านศุลกากรแม่สอด (ต่อ)

ที่	ชื่อคลังสินค้า	ชื่อเจ้าของ	ที่ตั้ง
21	คลังสินค้าที่ 21	นายสนธิ เขียวมูล	หมู่ 7 ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด จ.ตาก
22	คลังสินค้าที่ 22	นางสมศรี พุ่มจันทร์	บ้านวังแก้ว ต.แม่ปะ อ.แม่สอด จ.ตาก

สินค้าต้องห้าม

สินค้าที่กระทรวงพาณิชย์พม่าประกาศห้ามนำเข้า¹ ตามประกาศฉบับที่ 9/99 จำนวน 15 รายการ คือ ผงชูรส น้ำหวาน เครื่องดื่ม ขนบึงกรอบทุกชนิด หมากฝรั่ง ขนมหัก ขนมหวีเฟอร์ ช็อกโกแลต อาหารกระป๋อง เส้นหมี่ทุกชนิด เหล้า บุหรี่ เบียร์ ผลไม้สดทุกชนิด ผลิตภัณฑ์พลาสติก ทั้งที่ใช้ในครัวเรือนและใช้ส่วนตัวทุกชนิด รวมถึงสินค้าควบคุมการนำเข้าโดยกฎหมายที่มีอยู่แล้ว บางประเภทตั้งกำแพงภาษีสูงกว่า 80% หรือเกิน 100% นอกจากนี้ยังเป็นการหลีกเลี่ยงข้อกำหนดของพม่า ที่อนุมติให้นำเข้าสินค้าตามมูลค่าที่ส่งออกเท่านั้น ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 24 พ.ย.2553 รัฐบาลไทยได้เจรจากับทางการพม่า ให้มีการผ่อนปรนและยกเลิกสินค้าประเภทผลไม้ออกจากรายการสินค้าต้องห้ามของพม่า

ศักยภาพทางเศรษฐกิจของ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

โอกาส (Opportunities) ภาวะเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน

- เส้นทางการค้าผ่านด่านแม่สอด-เมียวดี -ย่างกุ้ง มีระยะทางประมาณ 460 กิโลเมตร ย่างกุ้งเป็นอดีตเมืองหลวงและเมืองที่ใหญ่ที่สุดในประเทศพม่า และเป็นเมืองศูนย์กลางการค้าที่จะกระจายสินค้าไปสู่ภาคต่าง ๆ ของประเทศ โดยมีแม่น้ำย่างกุ้งเป็นน้ำสำคัญในการขนถ่ายสินค้า

- ภาครัฐให้ความสำคัญและผลักดันให้มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดควบคู่กับการยกฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ "นครแม่สอด" ซึ่งจะส่งผลดีต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในพื้นที่และมูลค่าการค้าชายแดนไทย-พม่า ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 6 ตุลาคม 2552 และ 19 ตุลาคม 2553

- ภาครัฐมีโครงการผลักดันเส้นทางแม่สอด-เมียวดี-เซียงเขาตะนาวศรี-กอกาเรก เป็นประตูสู่อันดามันและเป็นเส้นทางสายเศรษฐกิจอีสต์เวสต์อีโค โนมิกคอร์ริดอร์ หรือ AH.12 ในปัจจุบันและอนาคตจะเป็นเส้นทางสำคัญทางการค้า การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ อีกทั้งยังเป็นส่วนสำคัญในการเป็นเส้นทางคมนาคมเชื่อมเอเชีย-ยุโรป และประเทศในกลุ่มอาเซียน

¹ รายละเอียดในภาคผนวก ก.

- พม่ามีความต้องการสินค้าทุน และสินค้าอุปโภคบริโภคค่อนข้างมากหลังจากการเปิดประเทศ
- การเข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียนของพม่า จะทำให้พม่ามีการค้าระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น
- มาตรฐานระบบตลาดภายในพม่ายังไม่สูงมาก ทำให้ต้นทุนด้านการตลาดของผู้ประกอบการค่อนข้างต่ำ
- ประเทศพม่ามีทรัพยากรเป็นจำนวนมากและมีคุณภาพ เช่น แร่โลหะ อัญมณี ทรัพยากรทางทะเล ไม้เนื้อแข็ง และ ไม้สัก ส่งผลให้พม่ามีความได้เปรียบด้านปัจจัยการผลิต
- สภาพภูมิประเทศและอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเกษตรกรรม หากได้รับการพัฒนาที่ดีจะสามารถให้ผลผลิตต่อพื้นที่ในปริมาณที่สูง
- แรงงานภายในประเทศมีค่าจ้างแรงงานต่ำเหมาะสมสำหรับอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้แรงงาน
- ภายใต้กรอบความร่วมมืออาเซียน อาจส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาการเมืองภายในพม่าในทิศทางที่ดีขึ้น

อุปสรรค (Threat) เศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน

- ปัญหาชนกลุ่มน้อยตามชายแดนไทย-พม่า ทำให้รัฐบาลทหารพม่าเกิดความไม่ไว้วางใจต่อรัฐบาลไทย
- ปัญหาการสู้รบกับชนกลุ่มน้อย ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเมืองของพม่า ทำให้มีการปิดด่านชายแดน หรือปิดสะพานที่ใช้เป็นเส้นทางขนส่งส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการค้าและระบบเศรษฐกิจฯ
- ปัญหาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ พม่ามีมาตรการการกีดกันทางการค้า เช่น การจำกัดการนำเข้าเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้า
- ปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติด ทำให้ผู้ประกอบการค้าในระบบเสียเปรียบด้านต้นทุนและการค้าขนออกจะไม่สามารถชำระค่าสินค้าผ่านระบบธนาคารพาณิชย์ได้
- อัตราแลกเปลี่ยนที่นักลงทุนนิยมใช้กับอัตราแลกเปลี่ยนที่รัฐบาลพม่ากำหนดบังคับใช้มีความแตกต่างกัน ทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบทางการค้า
- ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพม่า ทำให้พม่าถูกคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจจากสหรัฐอเมริกา รวมถึงการตัดสิทธิพิเศษทางการค้าในสินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมจากยุโรป ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2540
- นักลงทุนประสบปัญหาการขาดข้อมูลจากภาครัฐเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจการลงทุน
- ประชาชนพม่านิยมบริโภคสินค้าไทย แต่มีกำลังซื้อต่ำ

- นโยบายภาครัฐเกี่ยวกับการลงทุนขนาดใหญ่บาง โครงการมีความไม่แน่นอน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงข้อตกลงสำคัญเกี่ยวกับการลงทุน โดยขาดเหตุผลรองรับที่ดี
- การขาดแคลนระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน โดยเฉพาะในด้านการผลิตและการขนส่ง

เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด จังหวัดตาก เป็นส่วนหนึ่งของโครงการความร่วมมือไทย – พม่า ตามแผนที่สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จัดไว้ในแผนยุทธศาสตร์พัฒนาภาคเหนือ วงเงิน 8,000 ล้านบาท พื้นที่ชายแดนแม่สอดเป็นพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญที่รัฐบาลให้การสนับสนุนโดยเร่งผลักดันให้เกิดเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดขึ้น เพื่อสนับสนุนและรองรับการขยายตัวของระเบียงเศรษฐกิจตะวันตก โดยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2553 อนุมัติในหลักการแนวทางการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด และเห็นชอบการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด โดยมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมด้วยเพื่อขับเคลื่อนการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดให้เป็นไปอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ

รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก

การดำเนิน โครงการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ตามคณะรัฐมนตรี¹ เห็นควรตั้งอยู่ระหว่างตำบลแม่ปะ ตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พื้นที่จำนวน 5,603 ไร่ 56 งาน ซึ่งอยู่ติดริมแม่น้ำเมย โดยต้องมีการเสนอขอยกเลิกป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี²

รูปแบบการจัดตั้งเป็นองค์การมหาชนผสมกับนิคมอุตสาหกรรม โดยมีสาระสำคัญดังนี้

- 1) องค์ประกอบของเขตเศรษฐกิจพิเศษ มีโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง เขตนิคมอุตสาหกรรม ศูนย์ขนถ่ายและกระจายสินค้า (ICD) เขตปลอดอากร คลังสินค้าทัณฑ์บน ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service) การตรวจปล่อยจุดเดียว (Single Services Inspection) ด้านศุลกากร
- 2) การลงทุน จังหวัดตากเห็นควรให้ภาคเอกชนเป็นผู้ลงทุน โดยรัฐบาลให้การสนับสนุนด้านการส่งเสริมการลงทุน โดยให้สิทธิและประโยชน์ด้านต่าง ๆ เช่น ภาษีอากร เงินลงทุนกับธุรกิจที่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ การปรับมาตรการส่งเสริมการลงทุนให้สอดคล้องกับข้อตกลงด้านการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ
- 3) รูปแบบการบริหารจัดการ

² สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. กุมภาพันธ์ 2554 : 25-26

- จัดตั้งเป็นเขตอุตสาหกรรมหรือนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งจังหวัดร่วมกับภาคธุรกิจเอกชน การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) และกรมอุตสาหกรรม สามารถดำเนินการจัดทำโครงการในเรื่องต้นควบคู่กับการดำเนินการเตรียมการจัดตั้งองค์การมหาชน ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงาน

- จัดตั้งองค์การบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล พ.ศ. 2496 เพราะจะมีความคล่องตัวและเป็นอิสระในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ ยังสามารถลงทุนหรือดำเนินกิจการที่แสวงหากำไรได้ ในขณะที่รูปแบบของกิจการมหาชนค่อนข้างจะมีข้อจำกัดในการดำเนินธุรกิจ ตามมาตรา 5 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 เนื่องจากต้องเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรเป็นหลัก

- ภาครัฐควรสนับสนุนค่าพัฒนาระบบสาธารณูปโภคบางส่วน ซึ่งอาจดำเนินงานภายใต้หลักการจัดสรรงบประมาณสมทบ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2539 เรื่องโครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในภูมิภาคภายใต้แผนงานการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากส่วนกลางออกสู่ภูมิภาคโดยจะต้องได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี นอกจากนี้ควรจัดสรรเงินกู้เงื่อนไขผ่อนปรนสำหรับการลงทุน

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ได้ทำการศึกษาเรื่อง “เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด: โอกาสและศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมชายแดน” โดยการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจของพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในการที่จะพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด โดยมีผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. อำเภอแม่สอดมีพื้นที่ชายแดนที่เป็นฐานการค้าชายแดน และการพัฒนาการประกอบการร่วมกัน (co-production area) กับสหภาพพม่า และเป็นพื้นที่ชายแดนที่มีศักยภาพที่ได้รับการพิจารณาจากคณะรัฐมนตรีให้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนต้นแบบแห่งแรกของประเทศไทย

2. มีศักยภาพในการพัฒนาการประกอบกิจการอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้แรงงานเข้มข้น (labor intensive) ทั้งเพื่อการบริโภคในประเทศ และเพื่อการส่งออก

3. อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ตั้งอยู่ในเขตการส่งเสริมการลงทุนเขต 3 ทำให้ได้รับสิทธิประโยชน์ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะแรงจูงใจทางด้านภาษีอากร จากการเข้าไปตั้งฐานการผลิตหรือเข้าไปประกอบการ

4. มีความพร้อมด้านวัตถุดิบ เนื่องจากอำเภอแม่สอดอยู่ใกล้กับอำเภอและจังหวัดในภาคเหนือที่เป็นแหล่งวัตถุดิบทางการเกษตร ป่าไม้ และแร่ธาตุ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการแปรรูปอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ ได้

5. มีฐานการผลิตอุตสาหกรรมดั้งเดิมหลายชนิดที่สามารถพัฒนาเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมของภาคเชื่อมโยงกลุ่มจังหวัดอื่นและประเทศในกลุ่มแม่น้ำโขงได้

6. เป็นศูนย์กลางทางการเงิน การธนาคาร และบริการต่าง ๆ โดยอำเภอแม่สอดมีสถาบันการเงินรองรับการดำเนินกิจกรรมการผลิตด้านอุตสาหกรรม การค้า และการท่องเที่ยว หลายแห่ง

7. มีภาคเอกชนและผู้ประกอบการที่เข้มแข็ง และมีความพร้อมที่จะร่วมมือกันในการดำเนินโครงการใหญ่ต่าง ๆ ประกอบกับการมีสัมพันธภาพอันดีกับรัฐบาลสหภาพพม่าอยู่แล้วจึงมีโอกาสูงในการพัฒนาเชื่อมโยงกับสหภาพพม่า โดยจะสามารถพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจชายแดนคู่แฝดแม่สอด-เมียวดี เพื่อส่งเสริมให้เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมที่สามารถใช้แรงงานต่างด้าวในบางประเภท

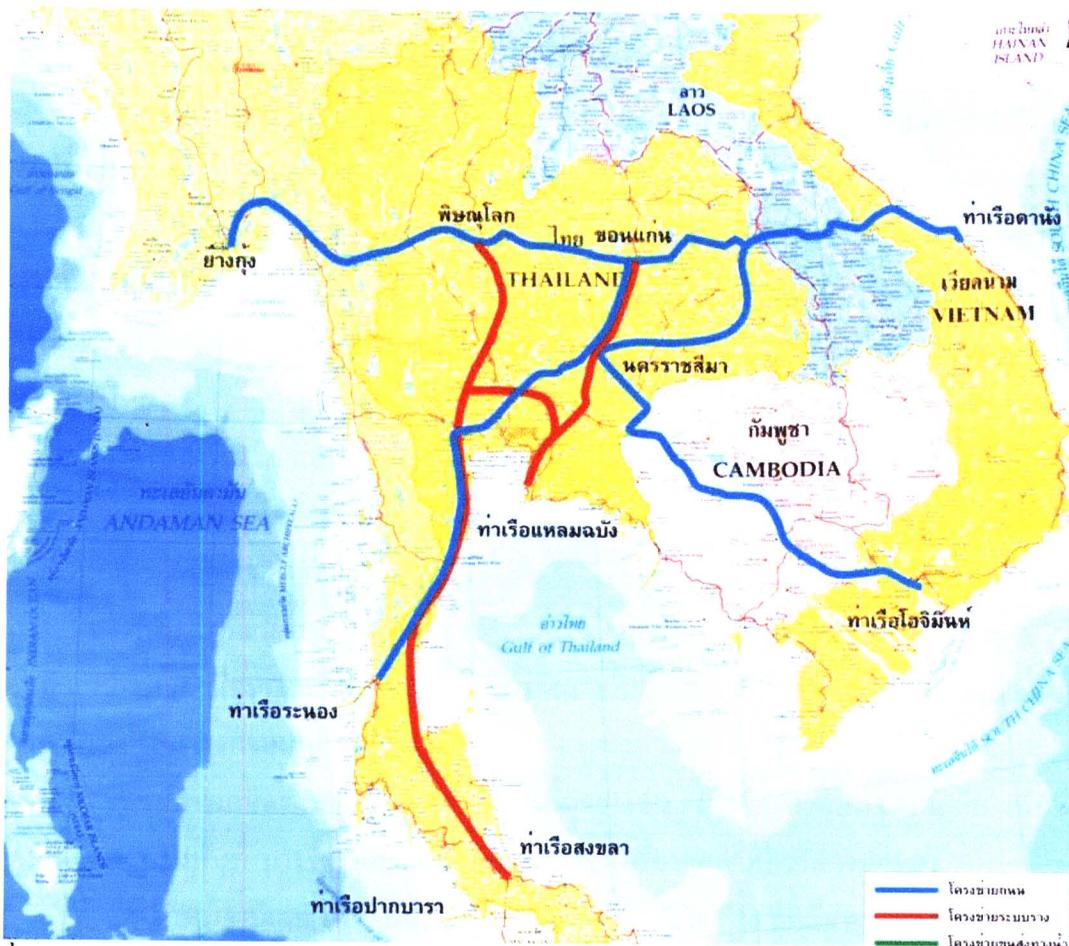
8. มีโอกาสสูงด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายด้านการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรม โดยส่งเสริมการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเพื่อส่งเสริมการลงทุนด้านอุตสาหกรรมที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละพื้นที่ เช่น การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เป็นต้น

9. มีโอกาสได้รับผลการพัฒนาจากการเป็นพื้นที่จุดตัดระหว่างเส้นทางการพัฒนาตามแนว EWEC (East West Economic Corridor) และ NSEC (North South Economic Corridor) ซึ่งจะส่งผลดีต่ออำเภอแม่สอด จังหวัดตากในด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและบริการ

“เขตเศรษฐกิจพิเศษ” ถือเป็นประตูแห่งโอกาสใหม่ ในทางการค้าการลงทุนและการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้ก้าวหน้า เป็นฐานสนับสนุนให้เศรษฐกิจชาติแข็งแกร่งอย่างยั่งยืน และยังช่วยเสริมพลังความสำเร็จของประเทศไทย ในการก้าวสู่ความเป็นผู้นำในเวทีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC ที่การนับถอยหลังสู่การบังคับใช้เข้าใกล้มาทุกขณะ

เขตเศรษฐกิจพิเศษเมียวดี

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้ให้ความช่วยเหลือในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขึ้นที่เมียวดี ซึ่งอยู่ข้ามกับอำเภอแม่สอด จังหวัดตากของไทย โดยได้ออกแบบให้เป็นศูนย์การส่งออก อาศัยแรงงานราคาถูกชาวพม่าซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในบริเวณนั้น และอาศัยแหล่งพลังงานไฟฟ้าจากแม่สอดของไทย เพราะฝั่งพม่าขาดแคลน อีกทั้งยังมุ่งหวังว่า จะให้โรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอจากฝั่งแม่สอดย้ายฐานการผลิตไปฝั่งพม่า เพื่อให้ตัวดึงดูดแรงงานชาวพม่า ไม่ให้อพยพเข้ามาหางานทำงานฝั่งไทยมากนัก อย่างไรก็ตาม การดำเนินการยังไม่คืบหน้ามากนัก เนื่องจากมีขีดจำกัดที่รัฐบาลพม่าไม่สู้จะให้การสนับสนุนส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศเท่าใดนัก (สุภลักษณ์ กาญจนขุนดี. กันยายน 2552:51)

ที่มา : บริษัทเอเอ็มที คอนซัลแตนท์ จำกัด

รูปที่ 4.1 เส้นทางเศรษฐกิจ

เส้นทางเศรษฐกิจตะวันออก - ตะวันตก (East-West Economic Corridor : EWEC) เป็นเส้นทางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงการขนส่งกับประเทศเพื่อนบ้าน ตามแนวคิดของธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank : ADB) จะรวมถึงโครงข่ายการขนส่งทางถนนทางรางและทางน้ำที่เชื่อมโยงจากฝั่งตะวันตกของพม่า ผ่านไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม โดยโครงข่ายในแนวนี้เชื่อมโยงมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก เส้นทางเศรษฐกิจในแนวตะวันออก-ตะวันตกนี้เป็นเส้นทางในแนว R9 ที่ได้รับการสนับสนุนในองค์การสหประชาชาติ องค์การอาเซียน และกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่างๆ เช่น ACMECS และ GMS โดยแนวเส้นทางที่สำคัญเชื่อมโยงอำเภอแม่สอดคือ โครงข่ายถนนจากย่างกุ้ง เมืองมะละแหม่งในประเทศพม่า ผ่านอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมุกดาหาร เมืองสะหวันนะเขตของลาว เมืองลาวบาวของเวียดนาม เมืองเว้ ถึงท่าเรือน้ำลึกเมืองดานัง แล้วส่งสินค้าต่อไปยังท่าเรือหลักที่ประเทศสิงคโปร์ เพื่อขึ้นเรือแม่ไปยังประเทศปลายทางของสินค้า และโครงข่ายถนนจากย่างกุ้ง

เมืองมะละแหม่งในประเทศพม่า ผ่านอำเภอแม่สอด จังคาก มาเปลี่ยนถ่ายเป็นระบบรางที่ จังหวัด พิชณุโลก ไปท่าเรือแหลมฉบัง เพื่อส่งสินค้าไปยังประเทศปลายทาง

จากแผนปฏิบัติการปี 2001-2008 มีโครงการต่างๆ ภายใต้แนวนโยบายที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก ที่ได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ดังนี้

- ด้านการค้าและการขนส่ง เช่น การดำเนินการระบบเอกสารแบบฟอร์มเดียวสำหรับการข้ามแดน การเปิดกว้างเรื่องระเบียบการข้ามแดน การฝึกอบรมมาตรฐานการประเมินการค้า การปรับปรุงระบบ logistic จากผู้เข้าร่วมโครงการ ระบบการตรวจตราศุลกากรแบบ One-stop service ระหว่างไทย ลาว เวียดนาม

- ด้านการลงทุนและเขตเศรษฐกิจพิเศษ เช่น การก่อตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดนที่แม่สอด สะหวันนะเขต ก่อตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ สะหวันเซโน สร้างระบบ logistic ที่มุกดาหาร ก่อตั้งนิคมอุตสาหกรรม ลาวบาว คงฮา

- ด้านการพัฒนาภาคเอกชนเพื่อส่งเสริมการลงทุน เช่น โรงงานหัตถกรรมและยาสมุนไพร ที่สะหวันนะเขต นิคมอุตสาหกรรมของเอกชนที่สะหวันนะเขต นิคมอุตสาหกรรมของเอกชนที่เว้ และ ดานัง สภากิจจอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

- ด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร เช่น การจัดการอุทยานวัตถุคิบ เพื่อป้องกันอุตสาหกรรมในพื้นที่ การจัดเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรื่องอุตสาหกรรมเกษตร

- ด้านพลังงานและโทรคมนาคม มีการขยายสายส่งไฟฟ้าตามเส้นทางหมายเลข 9 ขยายบทบาทภาคเอกชนในสาขาโทรคมนาคม มีการวางแผนสำหรับการพัฒนาพลังงานในระดับภูมิภาค

- การท่องเที่ยว ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวทางบก และส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวใน East West Corridor สร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในลาวและเวียดนาม

โอกาสในการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งในแนวตะวันออก-ตะวันตก เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยเป็นจุดศูนย์กลางการคมนาคมในภูมิภาคอินโดจีน คือ การเป็นเส้นทางในการกระจายสินค้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านและเป็นช่องทางในการรับวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้านมาแปรรูปเพื่อการส่งออก แต่อุปสรรคที่สำคัญในการพัฒนาเส้นทางขนส่ง EWEC คือ ปัญหา-ภายนอกประเทศ โดยเฉพาะประเทศพม่า ลาว และกัมพูชา เนื่องจากยังเป็นประเทศที่มีระดับการพัฒนาดำ และยังประสบปัญหาการเมืองภายในที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของโครงข่ายคมนาคมขนส่งในประเทศนั้นๆ